

Persoonlijke verhalen van **achter de muren**

Bijzondere verhalen

Over gevangenen, tbs-patiënten en hun families

Voorwoord

Verhalen over ons werk

Wat mooi dat u onze verhalenbundel hebt aangevraagd. We zijn dankbaar dat er zoveel mensen geïnteresseerd zijn in ons werk. Voor deze bundel hebben we een aantal verhalen geselecteerd uit de afgelopen jaren, waarin de moeilijke en mooie kanten van ons werk naar voren komen. Omdat de inzet van onze vrijwilligers te waardevol en te bijzonder is om niet met de buitenwereld te delen.

De mensen op de foto's zijn niet zelf de personen uit de verhalen. Tegelijkertijd zijn het geen ingehuurd acteurs. Het zijn mensen die zich betrokken voelen bij Gevangenzorg Nederland, als vrijwilliger of als ex-gevangene.

In deze bundel vind je

- Uitleg over wat onze organisatie doet en waarom we dat doen;
- Bijzondere verhalen over ons werk. De verhalen gaan over gevangenen, tbs-patiënten en families van gevangenen;
- Een gedicht van een gevangene, waarin hij omschrijft hoe het is om achter de muren te zitten.

Geloof in herstel

Ons leven is een kostbaar geschenk. Het verdient bescherming en respect. Criminaliteit heeft daar geen boodschap aan.

Dat is zonde, want er zijn alleen maar verliezers. En zo worden mensen slachtoffer, voelt de samenleving zich onveilig en laat de dader zijn familie achter met verdriet, schaamte en grote zorgen.

De rechter veroordeelt de dader wel, maar dat is niet genoeg! Gerechtigheid vraagt óók om barmhartigheid. Dat is wat God ons leert in de Bijbel en wat Jezus bracht en deed.

Daarom reiken we (ex-)gevangenen, tbs-patiënten en hun familie de helpende hand om samen te werken aan herstel. Dat doen wij met een landelijk netwerk van vrijwilligers en met steun van kerken, bedrijven, fondsen en particulieren. Want wie redt het om in z'n eentje zijn vastgelopen leven weer vlot te trekken?

Persoonlijke aandacht en verantwoordelijkheid staan bij ons centraal. We maken tijd om samen te ontdekken

wat er fout ging en wat er nodig is om het leven om te buigen naar een nieuwe toekomst.

**“ Ik was in de
gevangenis en
u bent bij Mij
gekomen.”**

- Mattheüs 25:36

Gevangenzorg Nederland, een stem uit de samenleving die vindt dat niet criminaliteit, maar geloof in herstel het laatste woord mag hebben. Dáár zetten wij ons voor in, uit liefde tot God en de medemens.

Ons werk is gebaseerd op een Bijbelse opdracht. In Mattheüs 25 legt Jezus uit dat wanneer gevangenen bezocht worden, je tot Hem zelf bent gekomen.

Verhaal

**Victor koos ervoor
om te knokken voor
zichzelf**

Van eenzame crimineel, naar gewaardeerde vriend

Na een leven vol eenzaamheid en detentie zag Victor drie keuzes: blijven liggen in z'n ellende, zelfmoord plegen of eindelijk opstaan en knokken voor zichzelf. Hij koos voor het laatste. Dankzij God! Het maakt hem tot een ander mens; een gelovig mens die zijn zegeningen telt. Een van die zegeningen is de trouwe vriendschap van bezoekvrijwilliger Jan.

“Er was niemand in de cel, maar ik voelde ineens een warme deken troostend om me heen. Toen heb ik mijn handen gevouwen en gezegd: Dank u, Heer. Want ik wist dat Hij het was. Er gebeurde een wonder!” Victor raakt nog altijd ontroerd als hij vertelt over de ommekeer in zijn leven. Het moment dat hij, op z'n 57ste, besloot om eindelijk hulp te accepteren en aan zichzelf te gaan werken. Het moment dat hij God terugvond. Tot die dag was hij boos geweest op alles en iedereen. “Ik vond dat iedereen het beter had dan ik en dat niemand mij wat gunde. Daarom moest ik het allemaal voor mezelf regelen. Ja, ik heb heel lang het gevoel gehad dat ik misdeeld was.”

Niet geliefd

Dat gevoel kwam wel ergens vandaan. Victors levensverhaal is vol van afwijzing en eenzaamheid. “Nee, ik heb geen goede jeugd gehad. Ik voelde me niet geliefd, mijn vader dronk veel en er was nog veel meer. Maar ik wil er verder niet over praten, want ik ben christen geworden en ik heb samen met onze voorganger gebeden om m'n vader te willen en te kunnen vergeven. Daarom wil ik niet kwaadspreken over hem en mijn wraakzucht voel ik niet meer.”

Victor vertelt wel hoe hij als kleine jongen al begint te drinken en hoe eenzaam hij is op de basisschool. Hij voelt zich niet geaccepteerd en wordt veel gepest.

“ Nee, ik heb geen goede jeugd gehad. Ik voelde me niet geliefd, mijn vader dronk veel en er was nog veel meer.”

Eenmaal op de middelbare school blijkt hij enorm handig. Hij bloeit wat op en er volgen allerlei baantjes. Maar Victor gaat ook steeds meer drinken en komt in contact met criminele mensen. “Zo belandde ik in de jeugdgevangenis. Ik had in die tijd een vriendin, ze was zwanger. Toen ik vrijkwam ben ik bij haar en ons dochttertje ingetrokken. Maar het was een knipperlichtrelatie. Ik dronk veel en was dus geen lieverdje. Uiteindelijk had ze een ander.”

Als snel ontstaat een patroon, dat zich eindeloos herhaalt. Victor komt steeds weer vast te zitten voor een scala aan delicten. “Ik ben 35 jaar lang bajes in, bajes uit gegaan. Ik verviel steeds weer in crimineel gedrag. Door de drank, maar ook doordat ik mezelf altijd als slachtoffer zag. Ik voelde me altijd tekort gedaan. Ook naar hulpverleners toe, ze konden het bij mij nooit goed doen.”

Spannend

In 2011 krijgt Victor voor het eerst bezoek van een vrijwilliger namens Gevangenzorg. Hij is de eerste gevangene bij wie oud-ondernemer Jan op bezoek gaat. “Ik heb jarenlang een tegelzetbedrijf gehad. Als werkgever probeerde ik medewerkers echt een kans te geven, ook als ze een keer de fout in gingen. Ik zag hoe belangrijk het is dat je geduld hebt met mensen”, vertelt Jan. Toen hij met het bedrijf stopte, was zijn verlangen zich te blijven inzetten voor zijn medemens. “Ik kende Gevangenzorg al en heb me aangemeld als vrijwilliger. Nadat ik de basistraining voor vrijwilligers had gevolgd, moest ik al snel voor de eerste keer naar de gevangenis. Ja, dat vond ik best spannend.”

Dat eerste bezoek is nu negen jaar geleden en Jan is Victor al die jaren trouw blijven bezoeken. Dat is echt niet vanzelfsprekend, vertelt Victor. “Jan heeft veel geduld en doorzettingsvermogen nodig gehad met mij”, zegt hij eerlijk. “Ik weet dat ik niet de makkelijkste was. Misschien wel in de omgang, maar ik was altijd zo negatief over alles en iedereen die me wilde helpen. Ik ben zo vaak afgehaakt, heb het zo vaak verknald.”

Jan wil niet ontkennen dat het contact met Victor niet altijd makkelijk was. “Er zijn wel teleurstellingen geweest. Natuurlijk. Maar ik mag door genade weten wat er aan duisternis en zonden in mijn eigen hart leeft. De Heere heeft mij nog nooit weggestuurd, dus dat zal ik bij een ander ook nooit doen. Ik weet wie ik zelf ben; wie ben ik dan om Victor in de steek te laten?”

De grote Zorger

“In het begin hadden we niet zo’n heel sterke band”, zegt Victor. “Maar dankzij Jans kalmte, zijn geduld en uithoudingsvermogen, is het gegroeid.” Het heeft natuurlijk ook te maken met de ommekeer en

bijzondere ervaring van Victor, nu ruim vijf jaar geleden. “Na dat moment ging het echt niet in één keer goed”, zegt hij terugkijkend, “maar dat was wel het begin. Het zaadje was geplant. En daar mag ik nu de vruchten van plukken.” Jan heeft die verandering ook gemerkt. “De mooiste periode begon met dat moment. En het is doorgezet. Ik merk het en alle mensen om Victor heen merken het ook. Hij krijgt veel complimenten.”

“ Vanmorgen hadden Jan en ik het er nog over, hoeveel kleine en grote wonderen er in mijn leven gebeuren.”

Bezoekvrijwilliger Jan is enorm belangrijk voor Victor. Ook nu hij sinds kort weer vrij is en zelfstandig woont. “Ik noem hem zelfs mijn broer. En ik waardeer enorm hoe gul hij voor me is. Sinds ik hier zelfstandig woon, gaan we eens per maand samen op pad. Vaak naar een kringloopwinkel, dat vinden we allebei leuk. En daarna gaan we lekker lunchen. Dat zijn fijne dagen.”

Op zijn beurt is Jan ook aan Victor gehecht geraakt. “Ik zie Victor als een vriend. Natuurlijk denk ik weleens: ik hoop dat het goed blijft gaan. Maar dat geldt net zo goed voor mezelf. Als God ons niet vasthoudt, zijn we nergens. Dat besef ik maar al te goed. En ik bid bijna elke dag voor Victor; dat heb ik al die jaren mogen doen.” Dat laatste wist Victor niet, het raakt hem. “Door zijn achtergrond en zijn Bijbelkennis is Jan vaak als

een vader voor me. Ik weet dat hij gestuurd is. Ja, door Gevangenzorg, maar ook door de grote Zorger.”

Echt herstel

Wie Victor vandaag ontmoet, ziet een vriendelijke en behulpzame man. Zo is het niet altijd geweest. “Ik was nooit een prater want ik had niet veel op met mensen. Ik zag ze eigenlijk alleen tot hun knieën, als voeten die kwamen om me te veroordelen. Ja, ook Jan.” Victor heeft jarenlang therapie gehad, dat is een deel van zijn genezing geweest. Hij is er dankbaar voor. Maar het echte herstel komt door zijn bekering, getuigt Victor. Het maakt dat hij radicaal anders in het leven staat. “Ik weet nu dat ik van God heel veel talenten heb gekregen, twee rechterhanden, en die zet ik graag in. Ik werk vrijwillig voor de kerk en voor Terre

des Hommes. Ik doe dat allemaal voor niets, dat had ik vroeger nooit gedaan. Soms denk ik: hoe kan dat nou? Zo ben ik nooit geweest, dat kan niet van mezelf zijn. Dat is heel bijzonder.”

Zo dankbaar

“Vanmorgen hadden Jan en ik het er nog over, hoeveel kleine en grote wonderen er in mijn leven gebeuren. Het huis waar ik nu in zit, daar hebben we voor gebeden. En binnenkort krijg ik zelfs een prachtige seniorenflat. Dat is wonderbaarlijk gezien de huidige woningmarkt. Maar ook alle professionele teams die om me heen staan, de mensen van de kerk, en Jan, natuurlijk. Het zijn zegeningen die me toevallen uit Gods hand. En daar ben ik zo dankbaar voor.”

Verhaal

Dante volgde een cursus over herstel

‘Dit nooit meer’

‘Ik wil geen slachtoffers meer maken, er gaat te veel kapot. Dit? Nooit meer!’ Gevangene Dante volgde de afgelopen weken de cursus **SOS Individueel**, daarbij begeleid door onze vrijwilliger Irma. Deze cursus leerde hem inzien hoeveel mensen hij met zijn delict heeft beschadigd. Direct en indirect. Als **“daad van herstel”** schreef Dante een brief aan één van hen.

Irma is vrijwilliger voor Gevangenzorg Nederland. Ze geeft SOS in de gevangenis, zowel de groeps- als de individuele cursussen. Die afkorting, SOS, staat voor Spreken Over Slachtoffers, Schuld en Samenleving. Het is een cursus voor gevangenen over de gevolgen van criminaliteit, verantwoordelijkheid en herstel. Aan de hand van cursusmateriaal en indringende filmpjes helpen getrainde vrijwilligers de cursisten om eerlijk naar zichzelf te kijken en zich in te leven in anderen, een slachtoffer bijvoorbeeld. Vervolgens leren ze de waarde zien van vergeving en verzoening. Tijdens de laatste lessen werken de cursisten aan een “daad van herstel”, waarin iedere cursist op zijn eigen manier een stap doet richting iemand die door zijn of haar daad geraakt is.

Vertrouwen beschaamd

Dante heeft de individuele cursus net afgerond. De grote, vriendelijk ogende man wil wel vertellen hoe hij hier in de gevangenis terecht kwam. Het verhaal begint met een goede, beschermde jeugd. ‘We verhuisden vaak vanwege de gezondheid van m’n vader. Maar het was wel goed. Ik werkte beschermd, omdat ik een beperking heb. Op m’n werk ontdekte ik dat ik toch veel meer kon dan ze dachten. Dus ik mocht steeds meer doen. Ik had het naar mijn zin.

Ik trouwde en we kregen twee kinderen. Maar helaas hield het huwelijk geen stand, na ruim 16 jaar gingen we uit elkaar.’ Dante heeft op dat moment weinig inkomen, maar met wat hulp krijgt hij zijn leven weer aardig op de rit. Er volgt al snel een nieuwe liefde, een verhuizing en daarmee ook een nieuwe werkplek. Tot ook deze liefde strandt. Het wordt een patroon dat zich een aantal keren herhaalt. Een verhaal van steeds weer nieuwe hoop en vertrouwen dat enthousiast omarmd en vervolgens weer beschaamd wordt. Door anderen, maar zeker ook door Dante zelf.

“ Ik heb geleerd dat je als dader veel meer mensen pijn doet dan alleen het slachtoffer en jezelf.”

Kijken vanuit de ander

Tot Dante in een situatie belandt waarin hij zeer verkeerde keuzes maakt. Het gevolg is dat hij in 2017 in de gevangenis terechtkomt. Hij voelt zich er knap ellendig. ‘Toen vond ik een folder van SOS Individueel. Dat wilde ik wel: aan mezelf werken, om dit nooit meer te laten gebeuren.’ Irma geeft de cursus. De impact op Dante is groot. ‘Ik heb geleerd dat je als dader veel meer mensen pijn doet dan alleen het slachtoffer en jezelf. Het raakt ook de familie van het slachtoffer. En je eigen familie.’

Dat inzicht is vaak een enorme stap, weet Irma. 'Kijken vanuit een ander, in feite een stukje empathie, dat is iets wat je in de gevangenis niet heel veel ziet.'

'Je kunt er ook voor kiezen een delict niet te plegen'

Beschadigde mensen beschadigen anderen. Dat geldt voor veel gevangenen en ook wel voor Dante. Daarom is de SOS Cursus zo belangrijk, juist voor deze "categorie", legt Irma uit. 'De cursus leert mensen als Dante op een andere manier kijken naar verantwoordelijkheid. Want natuurlijk: deels overkomt het je, maar je maakt zelf keuzes. Je kunt er ook voor kiezen om het delict niet te plegen. Op de cursus leren ze het verschil zien: tot hier kon ik er misschien niet zoveel aan doen, maar vanaf dat moment heb ik het wel zelf in de hand gehad. Als cursisten dat gaan inzien, begrijpen ze ook dat ze zelf kunnen bepalen welke keuze ze een volgende keer maken. Een belangrijke stap naar herstel.' Bij Dante blijkt dat kwartje wel gevallen en Irma is daar blij om. 'Voor Dante is zijn angst om ooit weer in de gevangenis te belanden en al deze ellende weer door te maken, misschien wel de belangrijke drijfveer in zijn herstelproces. Dat klinkt wellicht wat egocentrisch. Maar als hij op de cursus geleerd heeft dat hij hier zelf een hand in heeft, dat hij betere keuzes maakt, dan is dat winst voor iedereen, voor zijn omgeving en de hele samenleving.'

Aandacht

Los van de behandelde onderwerpen zijn de bijeenkomsten op zich al waardevol voor de gevangenen, ervaart Irma. 'Het betekent ook aandacht voor ze, even van de afdeling af, even iets heel anders. Er is koffie, een koekje en er zijn vrijwilligers die met je in gesprek gaan van mens tot mens, en je niet zien als gevangene. Dat maakt al zoveel verschil, dat ook minder gemotiveerde cursisten zich goed gedragen

en open staan voor de lessen. En ik hoor achteraf vaak dat ze het als positief ervaren om erover te praten wat ze zelf kunnen doen naar de toekomst. Het geeft hen perspectief. Zicht op herstel.'

Overdosis tegenslag

Irma doet dit vrijwilligerswerk met heel veel plezier. Ze had een mooie carrière in het bedrijfsleven. Toch besloot ze een aantal jaren geleden het roer helemaal om te gooien en te gaan doen wat ze écht wilde. Sindsdien is ze kind aan huis in de gevangenis. Ze 'heeft iets' met deze doelgroep. 'Veel van de mannen binnen hebben in het leven een overdosis tegenslag gehad', stelt ze. 'Ik ben ervan doordrongen, dat wat je overkomt niet puur een gevolg is van je eigen goede of foute keuzes. Zelf heb ik in mijn jeugd een flinke periode gehad waarin het makkelijk mis had kunnen gaan. Nu stonden er om mij gelukkig mensen heen, waardoor het goed is gekomen. Ik beseft dat het verschil tussen die mannen en mijzelf echt maar flinterdun is.' Dat beseft maakt het voor Irma makkelijker om verder te kijken dan het stempel 'dader'. 'Een gevangene is meer dan zijn delict. Hij is een mens, maar ook een vader, een zoon, een collega, een partner. En ja, vaak ook op de één of andere manier zelf slachtoffer.'

Andere keuzes

Als Dante naar de toekomst kijkt is er veel onzeker. 'Ik leef bij de dag, dat is de beste manier om te overleven in de gevangenis. Ik weet niet wanneer ik vrijkom. Maar als het zover is, is het belangrijkste dat ik de situatie waardoor ik de fout in ging, weet te vermijden. En dat ik andere keuzes maak.'

De brief aan zijn slachtoffer heeft Dante nog niet verstuurd. Dat komt als hij eraan toe is en als het slachtoffer bereid is de brief te ontvangen.

Verhaal

Vrijwilliger Alice bezoekt een tbs'er

‘Als er niemand naar je omziet, word je sneller een delict in gedreven’

Bezoekvrijwilliger Alice is een bewogen en trouw mens. Ze vindt het geen opgaaf om nu al 10 jaar regelmatig contact te houden met tbs'er Peter, ook al krijgt ze er ogenschijnlijk niet veel voor terug. Die acceptatie en trouw zijn erg belangrijk voor tbs-patiënten. Louise Brandsma en Diana Popken weten dat als geen ander. Beiden zijn als maatschappelijk werker verbonden aan de Oostvaarderskliniek, een forensisch psychiatrisch centrum in Almere. Het ontbreekt tbs-patiënten vaak aan een sociaal netwerk, maar toch moeten ze leren op een gezonde manier contact te maken met andere mensen. Juist daarom zijn ze in de Oostvaarderskliniek zo blij met de vrijwilligers van Gevangenzorg Nederland.

Peter verstuurde eens tien kerstkaarten. Negen daarvan kwamen de tbs-kliniek niet uit, ze waren gericht aan zijn medepatiënten en een handjevol personeelsleden. Alleen de laatste kaart kreeg een postzegel. Die ging naar bezoekvrijwilliger Alice. Verder kende hij niemand om een kaart aan te sturen.

Vrij eenzaam

Peter is geen uitzondering. Heel veel patiënten in de tbs-kliniek moeten het zonder sociaal netwerk doen. Ze hebben niet of nauwelijks contact met hun familie, vrienden of oud-collega's. Dat viel maatschappelijk werker Diana op toen ze na een gewone gevangenis in de tbs-kliniek kwam te werken. Veel tbs-patiënten zijn eenzaam. Ze kan dat wel verklaren. 'Als mensen bij

ons in de kliniek worden opgenomen, hebben ze vaak al een hele geschiedenis van hulpverlening, periodes van opname, detenties en andere ellende achter de rug', zegt ze. 'Het contact met hun netwerk is dus vaak allang verbroken. Omdat het al stuk was of omdat familie en vrienden er op een gegeven moment klaar mee waren. Veel van onze mensen hebben alleen contact met andere patiënten en het personeel. Dat is hun hele sociale netwerk. Ja, dan ben je dus vrij eenzaam.'

“ Die ging naar vrijwilliger Alice. Verder kende hij niemand om een kaartje te sturen...”

Onbekende wereld

In de Oostvaarderskliniek wonen zo'n 100 patiënten die onder behandeling zijn. Daarnaast zijn er circa 60 mensen die zelfstandig of in een minder beveiligde instelling wonen en nog onder verantwoordelijkheid van de Oostvaarderskliniek vallen. Louise Brandsma werkt er al jaren als maatschappelijk werker en is als aandachtsfunctionaris verantwoordelijk voor de coördinatie van de vrijwilligers die in de kliniek komen. De tbs-kliniek is voor veel mensen een onbekende

wereld. Een beetje eng ook. 'Dat snap ik', zegt Louise. 'Bij ons wonen mensen van wie objectief is vastgesteld dat ze op het moment dat ze het delict pleegden verminderd of geheel niet toerekeningsvatbaar waren. Dat zijn stuk voor stuk zware zaken, zoals zedendelicten, roofovervallen, delicten met ernstige vormen van geweld, moord, doodslag, brandstichting.'

Heftige doelgroep

Tbs-patiënten vormen een heftige doelgroep, waarvoor lang niet iedereen begrip kan opbrengen. Dat merkt Alice ook als ze over haar werk als bezoeker vrijwilliger vertelt. 'Ik hoor weleens: laat die gasten toch zitten! Dat klinkt logisch, maar dit zijn ook mensen. En vaak zo alleen. Dan denk ik: stel je voor dat je niemand kent die bij jou hoort. Dat je alleen maar vreemden om je heen hebt.' Als bezoeker vrijwilliger heeft ze al een jaar of 10 contact met Peter. De eerste jaren zocht ze hem trouw op in de Oostvaarderskliniek. Louise lacht bij de herinnering. 'Toen medepatiënten zagen dat jij Peter begon te bezoeken, regende het ineens aanvragen voor een bezoeker vrijwilliger. En dan wilden ze bij voorkeur een vrouw. En christelijk. Waarom die toevoeging? Nou, ze wilden allemaal Alice op bezoek.'

Louise snapt het ook wel. 'Zo'n dame die op bezoek komt, dat geeft ook wel een beetje status. En daarbij: Het is gewoon fijn voor onze mensen dat ze ook eens bezoek krijgen en dat ze een kopje koffie voor iemand kunnen zetten. Dan voel je je weer even mens. Want menszijn betekent ook dat je kunt geven aan een ander. Hoe klein het gebaar ook is.'

Uitgekotst

'Juist voor onze patiënten is het goed dat een gewoon iemand van buiten de kliniek belangstelling toont', legt Louise uit. 'Er zijn er veel die bij wijze van spreken

uitgekotst worden door de maatschappij. Dat is begrijpelijk, want al komt het door een stoornis, ze plegen ernstige delicten die een enorme impact hebben op het leven van anderen. Als er dan, ondanks dat, iemand is die je wel ziet staan, iemand die speciaal voor jou komt en naar je luistert zonder dat alles wat je zegt meteen gerapporteerd wordt, dan is dat is ongelooflijk belangrijk.'

“ Als er dan iemand is die je wel ziet staan, iemand die speciaal voor jou komt en naar je luistert zonder dat alles wat je zegt meteen gerapporteerd wordt, dan is dat is ongelooflijk belangrijk.”

Daar komt bij dat het doel van een tbs-behandeling is dat mensen gaan resocialiseren, dat je terugkeert in de maatschappij. 'Een patiënt moet leren om op een gezonde manier contact te maken met andere mensen. Dat kunnen ze oefenen in het contact met de vrijwilliger. En als ze eenmaal even naar buiten mogen, is er niet altijd personeel beschikbaar om met iemand koffie te gaan drinken. Het is fijn dat er dan

een vertrouwde vrijwilliger is om samen die nieuwe prikkels aan te gaan.'

Alice herinnert zich het moment nog goed dat ze voor het eerst met Peter op pad kon. 'Hij straalde, vond het machtig mooi dat hij met een gewoon mens, met een vrouw zelfs, koffie kon gaan drinken bij de HEMA. Fantastisch hoe hij daarvan genoot.'

Eenzijdig contact

Peter woont inmiddels buiten de kliniek en heeft een baan. Hij heeft wat contact met een van zijn collega's. Maar niemand in zijn nieuwe omgeving kent zijn geschiedenis. 'Ik snap wel dat hij het niet vertelt', zegt Alice. 'Als mensen zijn verhaal horen geeft dat commotie. Maar het gevolg is dat hij nog steeds maar één iemand in z'n netwerk heeft met wie hij open kan praten. Dat ben ik. Dat is zo eenzaam.' Ze belt hem daarom trouw elke drie weken op om te horen hoe het met hem gaat.

Het contact is best eenzijdig, vertelt Alice, altijd al. 'Peter heeft eigenlijk geen belangstelling voor mij. Hij zal nooit vragen hoe het me is. Mijn dochter is

in september getrouwd, dus ik vertelde hem dat ik een bruiloft had. Hij vroeg er niets over. Niet wie er getrouwd was en of het leuk was, helemaal niks. Ik weet dat inmiddels, dus ik verwacht niet dat hij doorvraagt. Dat hoeft ook niet. Ik doe het voor hem. Niet voor mezelf.'

'Ik ga voor barmhartigheid'

De Oostvaarderskliniek is blij met het bezoek van vrijwilligers. Dat wil Louise nog eens expliciet zeggen. 'Ik ben heel erg blij met de samenwerking. Eén van de meest bijzondere dingen van de vrijwilligers van Gevangenzorg Nederland is de enorme trouw en acceptatie die ze naar onze patiënten hebben. Dat hebben ze zo nodig.'

'Dat zie ik ook', zegt Alice. 'Tbs-patiënten als Peter zijn vaak zo eenzaam. Als er dan niemand naar je omziet, word je alleen maar sneller een delict in gedreven. Maar dat is voor mij niet het belangrijkste. Een tbs'er is ook een mens, daarom ga ik op bezoek. Gevangenzorg voor staat barmhartige gerechtigheid. Justitie zorgt voor de gerechtigheid en dat is absoluut nodig. En ik, ik ga voor de barmhartigheid.'

Verhaal

De man van Theresia belandde in de gevangenis

‘Dankzij Carola hoef ik mijn last niet alleen te dragen’

Van de ene op de andere dag verdween Martin uit het gezin en sindsdien is het leven van Theresia en haar kinderen een aaneenschakeling van onzekerheden en van verdriet, maar ook van woede en schaamte. Theresia kan er met weinig mensen over praten. In haar zoektocht naar hulp vond ze Gevangenzorg Nederland en nu krijgt ze bezoek van onze vrijwilligster Carola. ‘Ze luistert naar mijn verhaal en helpt me met de dingen om te gaan. Dankzij haar hoef ik die zware last niet alleen te dragen, dat is echt onwijs fijn.’

‘Het was een donderdag. Ik kwam net terug van m’n moeder en was een beetje zenuwachtig, want ik had ook nog een sollicitatiegesprek die middag. Toen ging de telefoon. “U spreekt met de politie. Bent u de partner van Martin? Hij zit op het bureau en komt voorlopig niet thuis.” “Wat is er gebeurd? Wat heeft hij gedaan?”, vroeg ik geschrokken. Maar dat mocht hij niet vertellen. Ik vroeg: “Heeft Martin met iemand ruzie gemaakt?” “Ja, dat kan je wel zeggen.” Meer kreeg ik niet te horen. De rechercheur beloofde dat ik aan het eind van de dag gebeld zou worden door een advocaat, die zou me precies vertellen wat er speelde. Ik hing op. In paniek. Wat kon er gebeurd zijn? Martin is een lieve vent, maar hij stond de laatste tijd flink onder druk. Wat had hij gedaan? Hij had nooit iets met criminaliteit te maken gehad. Ik wist niet wat ik moest. Kon er niets mee. Dus ik ben maar naar dat sollicitatiegesprek gegaan. Vraag niet hoe het kan, maar ik was binnen tien minuten aangenomen. Toen ik thuiskwam was m’n zoon er. Ik zei niks. Wat moest ik vertellen?’

Stoppen doorgeslagen

Ik had die dag avonddienst en ben maar gewoon gaan werken. Alsof er niets aan de hand was. Al kon ik natuurlijk aan niets anders denken. Om kwart voor acht ging mijn telefoon. Het was een advocaat. Eindelijk hoorde ik wat er die ochtend gebeurd was. Het ging om een geweldsdelict. Bij Martin waren de stoppen doorgeslagen; hij had zichzelf niet meer in de hand. Wat Martin had gedaan was verschrikkelijk.’

Weer plezier in huis

‘Ik heb een zoon en een dochter. Beiden zijn tegen de twintig. De scheiding van mijn ex-man was een moeilijke tijd voor ons alle drie. Maar sinds Martin vijf jaar geleden bij ons kwam wonen, was er weer zoveel gezelligheid, plezier en liefde in huis. Hij is als een vader voor de kinderen, ondernam ook veel met ze.

Natuurlijk wist ik wel dat Martin de laatste tijd, jaren misschien wel, onder druk stond. Ik maakte me er ook weleens zorgen om. Maar dat het zo mis kon gaan, nee, dat had ik nooit kunnen bedenken.

Martin zou minimaal veertien dagen vastzitten en de advocaat vroeg me om snel nog wat kleding naar het bureau te brengen. Ik ben naar huis gegaan, maar ik was zo van slag. Thuis zaten de kinderen nietsvermoedend op de bank. Ik zei: “Jongens, ik moet jullie iets vertellen over Martin. Er is iets heel ergs gebeurd.” M’n zoon viel stil, m’n dochter begon panisch te huilen. Ik probeerde haar wat te troosten, maar ik had haast. Ik moest een tas pakken. Wat heb je nodig voor twee weken op het

bureau? Ik propte zomaar wat in een weekendtas en m'n zoon pakte, heel lief, een toilettasje in.

Het was veel te veel. Eenmaal op het politiebureau kreeg ik een vuilniszak, wat daarin paste mocht blijven, de rest moest mee terug. Net als de oplader voor de telefoon die ik in m'n naïviteit had ingepakt. Wist ik veel? Ik ben nog nooit met justitie in aanraking geweest. Martin ook niet.

Niets verteld

De volgende dag was m'n broer jarig. Ik heb er niets verteld. Ik kon het niet, niet op een feest. Ik ben ook gewoon weer gaan werken. Wat moest ik anders? Dat weekend ben ik wel naar m'n moeder gegaan om het haar te vertellen. Ik zag er tegenop. Ze was altijd zo dol op Martin en nu moest ik vertellen dat hij vast zat. Maar ze pakte het goed op, ze was heel sterk en troostte ons ook.'

'Ik voelde me zo verloren'

'Martin werd al snel overgebracht naar de gevangenis. Het duurde twaalf dagen voordat ik hem weer zag. Ik had tot die dag nooit een gevangenis van binnen gezien; wist niets van detectiepoortjes, al die loketten en het eindeloze wachten tot iemand een deur voor je opent. Ik voelde me zo verloren. En ineens, door het glas achter de zoveelste wachtpost, zag ik hem staan. Zo raar. Dan is er zoiets heftigs gebeurd en al die tijd voel je je zo wanhopig en alleen. En dan zie je elkaar zo terug: met twee ruiten ertussen.

Toen ik eindelijk de bezoekruimte in mocht, kon ik alleen maar huilen. Maar je mag elkaar maar heel even een knuffel geven. Een snelle kus en dan moet je gaan zitten. Ik had zoveel verdriet en zoveel vragen en we hadden maar een uur.

We zijn inmiddels maanden verder, ik mag twee keer in de week een uur op bezoek bij Martin. En nog steeds zijn er wel honderd dingen die ik hem wil vragen. De situatie is te veel voor mij, te heftig.

De kinderen en ik missen Martin enorm. Van de ene op de andere dag verdween hij uit ons gezin en sindsdien is ons leven een aaneenschakeling van onzekerheden. We kregen al snel een aangetekende brief van de werkgever, dat het arbeidscontract per direct was ontbonden. We hadden nergens recht op. Hoe moest ik het nu redden? Martin en ik hebben er alles aan gedaan om vooruit te kunnen kijken, dingen op te bouwen. En ineens was alles weg.

“ Toen ik eindelijk de bezoekruimte in mocht, kon ik alleen maar huilen. Maar je mag elkaar maar heel even een knuffel geven.”

'Ik wist me geen raad'

M'n hele wereld stond op z'n kop en ik wist me geen raad. Daarom ging ik op internet zoeken naar een soort draaiboek: wat je moet doen als je partner in detentie komt? Dat bestaat niet. Ik vond wel de website van Gevangenzorg en heb een mail gestuurd: ik heb hulp nodig! Ik bedoelde eigenlijk praktische hulp, maar toen vrijwilligster Carola de eerste keer kwam, hebben we vooral heel lang gepraat. Het is een ingrijpend en

best complex verhaal dat ik te vertellen heb, het was zo fijn hoe ze luisterde. En nog steeds.'

'Eigenlijk is het geen leven'

'Er zijn wel wat mensen die ervan weten. In de familie natuurlijk en dan nog twee vriendinnen en een enkele buurvrouw. Maar verder houd ik m'n wereld klein. Bewust. Ik woon in een dorp. Iedereen kent elkaar. Mensen kijken, ze kletsen en geloven wat ze horen. Ze kennen niet het hele verhaal. Ze kennen ons niet. Vorige week nog, ging mijn dochter in het dorp een boodschapje doen en hoorde ze twee dames tegen elkaar smoezen: "Kijk, dat is de dochter van die vent!". Daar kan ik ons toch niet tegen verdedigen?

Hiervoor had ik er nooit bij stilgestaan. Als je hoort dat iemand veroordeeld wordt, dan denk je toch niet aan de mensen die hij achterlaat? Hoe die er alleen voor

komen te staan? Hoe ze het moeten gaan redden? En ineens ging het over ons. Inmiddels zijn we maanden verder. Aan de buitenkant lijkt het alsof alles weer z'n gangetje gaat. Ik werk, ik leer, ik zorg voor m'n kinderen. Maar het is eigenlijk geen leven.

Daarom ben ik zo blij met Gevangenzorg. Familie en vrienden hebben ieder ook hun eigen leven. Dat gaat ook door. En je wilt ook niet steeds over jezelf beginnen. Maar Carola komt elke drie weken, speciaal voor mij. Om naar mijn verhaal te luisteren en me te helpen om met dingen om te gaan. Dankzij haar hoef ik die zware last niet alleen te dragen, dat is echt onwijs fijn. Ik weet niet hoe het verder gaat, de toekomst is zo onzeker: red ik het in mijn eentje, vindt Martin ooit nog werk als hij vrijkomt? Ik hoop echt dat Carola met me mee blijft lopen."

‘Wanneer de deur dan weer dichtgaat’

Wanneer de deur dan weer dichtgaat,
's middags nog voor vijf uur,
is het nog niet zo heel erg laat
Maar je weet: de tijd is duur.

Wanneer de deur wordt dichtgegooid
Met een fikse dreun,
Dan denk je: "Krijg ik ooit
Nog van iemand steun?"

Wanneer de deur wordt dichtgedaan
Met een ferme zwaai
Wordt het je telkens aangedaan:
Die mentale oplawaai.

Wanneer het slot wordt dichtgedraaid
Zit je helemaal alleen
En als je gedachten zijn uitgewaaid
Dan weet je: er is er Eén.

Want achter die gesloten deur
Wend ik mijzelf tot God.
Dan is er even geen gezeur
Schik ik mij in mijn tijd'lijk lot

Ja, achter die zware, stalen deur,
Hoe onrechtvaardig het ook moge zijn,
Bid ik, zonder enige sleur
En vertel Hem mijn pijn.

- Daniël

Achter Daniël valt dagelijks de deur dicht. In een gedicht vertelt hij hoe dat voelt. Daniël schrijft graag van zich af in gedichten. Hij gaf ons toestemming enkele ervan te publiceren.

Lees meer verhalen op onze website

gevangenzorg.nl

